

SKÅNELAND

Utan Förskoning

Av Uno Røndahl

Till min Mormors, Farfars, Farfars, Morfar – bonden Joen Hansön på fädernegården skattehemmanet Västanå nr 5 i Näsums socken - en av de motståndets män som under livshot tvingades underteckna svenske kungens edsbrev vid Jämshögs prästgård den "4 Martij Ao 1677".

Även till alla Joen Hansöns kuvade och förtryckta landsmän i det dåtida Skåneland och till deras genom ofred hårt prövade förfäder, som under många generationer uppfostrats att med vapen i hand freda sig och sitt land mot grymma och oupphörliga krigsplundringar.

Uno Røndahl

FÖRORD

"-- så som blifva vidh deres vanlige rätt, lagd och gamble privilegier och frijheter oturberade och obehindrade, --".

Orden är hämtade från 9:e artikeln i fredsfördraget mellan Danmark och Sverige i Roskilde den "26. Februarij anno 1658". Det var Skånelands folk, det vill säga Skåne, Blekinge, Halland och Bornholm, man tänkte på när de framtida rättigheterna under svenskt välde sattes på pränt. Utfästelserna tillkom som ett danskt krav till skydd för den östdanska befolkningen i Skåneland. De gav också Skånelands folk rätten till självbestämmande inom de nya politiska gränserna. Vi skall emellertid erfara att de nya herrarna i Skåneland mycket snart skulle komma att grovt kränka fredstraktatens bestämmelser, genom att redan under de första fredsåren inleda en målmedveten, hård och skoningslös försvenskning, vilken därefter fortsatt in i vår egen tid och man kan till och med säga, att den ännu inte är avslutad.

Inom ramen för Skånelands tragiska historia måste man, enligt vår mening, göra många utblickar med avseende på den svenska expansionen runt Östersjön. På så sätt lär man också känna den svenska herremaktens företrädare med avseende på de ständigt återkommande plundringstågen, som hårt drabbade den danska civilbefolkningen i Skåneland. Man kan också på så sätt få en bild av den svenska

ockupationsmaktens representanter i Skåneland och skönja orsakerna till att Skånelands folk inte utan vidare lät sig kuvas. I viss mån får man också svaret på varför inga offer var för stora för majoriteten av Skånelands folk i kampen för befrielse från det svenska oket.

Tidsavståndet innebär alltid tvivel om hur det en gång var. Osäkerheten blir ofta större om man söker efter en historisk sanning. Än värre ter det sig när man dessutom finner att de fragment av historiska sanningar som funnits har förvanskats i generation efter generation, så till den grad att det som förkunnats har blivit "dagens sanning". Detta stadium kan uppnås särskilt om det bara finns ett officiellt sanningsbudskap och att samtidigt det riktiga skeendet förtiges eller förskönas på den ena partens vägnar. På så sätt kan lögn bli sanning eller tvärtom. Genom en sådan utstuderad taktik kan ett helt folk hållas i okunnighet om sin egen historia och helt omedvetet antaga en falsk och osann historisk grund som sin egen.

Sammantaget är det en utomordentligt raffinerad metod för att på sikt sammansmälta olika folkgrupper. Sker det planenligt i förening med att alla band med det ursprungliga moderlandet skärs av under de inledande perioderna blir följden, att den erövrade folkgruppen i alla avseenden identifierar sin egen historia med erövrarens och antar dennes identitet. Tankar på att man därigenom gör sig skyldig till förräderi mot dem, som en gång med vapen i hand offrade sina liv för sina efterkommande, kan man helt naturligt inte ha, då sanningen har fördolts genom en bedräglig och falsk historieskrivning. Man vet helt enkelt inte, att förfäderna en gång för inte så länge sedan var fågelfria i sitt eget land eller att de torterades ihjäl med raffinerat bestialiska metoder, trots att de inte gjort något annat än att som gerillamän försvarat sitt land mot en grym och omänsklig fiende.

Förgången tid och framtid betyder människor före och efter oss. De gamla generationernas inställning till sin verklighet måste förklaras för nutiden och för framtiden. Genom det får vi i nuet och framtiden en historisk grund och en historisk identitet, som leder till samhörighet med våra förfäder och deras situation och de bevekelsegrunder som styrde deras liv och handlingar.

Någon absolut objektiv sanning kan aldrig förmedlas av någon oavsett förmedlarens bakgrund, ty den historisk verklighet som en gång var kan aldrig upprepas precis så som den utspelade sig med de människoöden som just då agerade i skeendet. Varje relation, vetenskaplig eller inte, är till slut inte något annat än ett bristfälligt fragment i beskrivande form, i bästa fall förmedlat av någon bland de närvarande utifrån den egna personliga horisonten. Inte ens en gång den som själv var med kan återskapa gårdagens speciella atmosfär, känslor och stämningar i det tidsrum skeendet just då utspelade sig.

Skälen till ett folks heroiska kamplust kan var många. "Oro och rädsla är - och har alltid varit - naturliga inslag i människors liv. Oron och rädslan är många gånger drivkrafter i vårt handlande. "Dessa Lage Johanssons meningar i hans bok "Dagar av oro" kan i viss mån kasta ett förklarande ljus över den sekellånga motståndskampen i Skåneland. För att åter citera Lage Johansson kan det också finnas andra bevekelsegrunder för människors handlande: "Nedstämdhet, vanmakt

och passivitet - dessa känslor som är så förödande för den enskilde - skulle i så fall kunna vändas till aggressivitet, kamplust och aktivitet". Det var just vad som hände den östdanska civilbefolkningen i Skåneland, att den levde i "nedstämdhet" och "vanmakt" under de hårda försvenskningsåren. Därtill kom det sedan sekler fäderneärvda hatet mot allt som hade med Sverige och svenskarna att göra, grundat på fädernas relationer om otaliga plundrings- och mordbrännartåg i deras hembygder. Bland allt detta, hela denna väv av skäl, kan man finna fragment som förklarar Skånelands folks "aggressivitet, kamplust och aktivitet" mot det svenska styret.

--- Tvånget att skriva kan inte förklaras, men är det inte ibland precis som om någon annan ville föra fram ett budskap, - inte högt och tydligt, utan invärtes med tankar och uppslag, som kanske till och med ter sig främmande, men som kanske är en ropande röst, - en röst från det förgångna i en annan dimension och i ett annat rum, suddigt efter många existenser. - Det hemska, - de smärtsamma kvalen i plågorna av omänskliga bödlar kan kanske för alltid följa jaget genom dimensionerna ....